

deller», des d'Andorra fins a Ribag., segons Krüger (*Hochpyr.* A, II, 111, 267; I, 199); Benavarrí (*BDC* VII, 77) i ribag. «lloc del menjador a on se col·loca la vaixela: prestatge, empostada» (Navarro, *Congr. Ll. Cat.*, 230); *palma* 'prestatge en una cabana de pastors' a la Vall de Boí n'he vist molts a l'alta muntanya (Barruera, 1953), 'lleixa per a atuells, terrissa etc., arimada a una paret' Taüll (1971): a la cabana de pastors de la Llobarçana, i a les parets de l'arruïnat poblet medieval de la Ribera de St. Martí («Els Tarterons»), encara se n'hi veu un.

Gómez Moreno interpreta *palmares* del lleonès arcaic com «vasos preciosos de cristal» (*Iglesias Mozárabes*, p. 342), però és cosa de preguntar-se si el context, que no ens fa conèixer, no permetria entendre més aviat la lleixa on descansen aqeixos vasos. D'altra banda també es pot tractar d'un relleix entre les penyes: a Sopenya m'ensenyaven, de baix estant del colossal penyal de Sant Gervàs, «las crabas que pasturan pels *palmas* i *palmerets* de las rocas espadadas» (1957); un duplicat d'aquest últim, *palmares*, és en el Flamicell una rebava on descansen les abelles, entrant i sortint del seguer (Violant, *Abelles*, 24), i en un doc. de 1502 de StaColQ. hi ha lo *palmares* «deval un mig cofre»; *repalmador* «vasar» a Binéfar de Llitera (Coll Altabàs); *repalmar* 'repisa, tabla para colocar en alto alg. c.' a Alquézar (Arnal Caveró).

Un altre duplicat, amb *ay* > o: «*pomar*: escudeller, lleixa, enfilas», Vall d'Ager (Porcioles, *Folklore de la Vall d'A.*, p. 38). *Palmalló* 'llistó clavat al braç del carro prop de la caixa' (Igualada), *palmelló* (PnaVic, *DAG.*, Penedès-Tremp, *AlcM*), potser *PALMARIONE amb dilació de les líquides? i també *palmellota*, però cf. *palmell* com a nom de post; *palmella* les peces del carro que aguanten l'empostissat, paral·leles als capçallets de la caixa (1 m. × 0.08 × 0.04), *CostManc.* I, 145; Vilatorra, *DAG.*

Palmar, v.: del ll. tardà *palmare* 'marcar amb la palma de la mà, bufetegar, colpir'² > cat. antiq. *palmar* 'tocar (en diversos matisos)' (en el qual també deuen confluïr la derivació de *palm* i la de *palma*, -mell): «Ell, ab ells, a mostrar que era verdader cors, dexava's tocar e *palmar*, a mostrar que havia verdader cors», 1417, StVicentF (*Quaresma*, 327.157), «mentres que bellugar vos veuran, viu, / la esquena us *palmarà* algun tirapeu», R. de Vallfogona (*DAG.*); d'on el barceloní baix *palmar-se-la* 'ser castigat', 'pagar els plats trencats' i cf. *DECH* IV, 354b52ss.

D'aquí la paraula del llatí tardà *palmatorium* 'assot per castigar' (documentada en glosses i escolis llatins), i la paraula sàvia *palmatòria* 'assot per castigar, en particular l'emprat a les escoles': «los scolans infants, per la dignitat de la sanc, són promoguts en les prelacions e, dessots la *palmatòria*, transpassen a les dignitats eclesiàstiques», S. xv (*Collacions BñUnBna.*, S. xv, 255v^o); també en els refranys fronterers alt-arag. del S. XIV («la *palmatoria* que los moços castiga / moços l'han a cremar», *RFE* XIII, 368); potser per comparació del mànec de les antigues *palmatòries* de cirri d'altar amb el de la *palmatòria* de càstig, passaria a desig-

nar una espècie de canelobre (cf. també *palmatori* 'atxera' *DAG.*): «una *palmatòria* de crestell ab son mànec d'argent», 1461 (*CoDoACA* xxvi, 135); «*palmatòria* o canya ferla: ferula», Busa-N. 1507; «tres aranyes de fusta de quatre *palmatòries*, amb ciris», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 104).

I especialment notem el motiu imaginogràfic que ens descriu en detall el mateix Baró de Maldà: «lo altar, dorat tot ell y colaterals parets, així mateix, ab molta labor de escultura, ab un àngel a cada costat empuyant una *palmatòria* sobre de sas corresponents peanyas», «los atributs ---, los àngels --- pintats en un com medallon ovalat, o cornucòpia, que sostenían ab una mà, y ab la altra empunyaban, una *palmatòria* ab atxa» (*Excursions*, 28, 63). Després esdevé una petita plataforma de llautó per dur-hi una candela o *espelma* petita, i per això es produí una contaminació de dos vessants: d'una banda SPERMA > *espelma*, per l'altra *palmatòria* > *espalmatòria* (com deïem sempre, a Bna. mateix, entorn de 1915). *Palmatoriada*, JnEsteve (*LiEleg.*, *DAG.*, *AlcM*). Extret d'aquí, regressivament, *palmeta* [Belv.], *palmetada* [id.]; *palmetejar* [Lab. 1840], -ador.

Palmejar 'aplaudir', i *palmejat*, Val. Ss. xvi-xviii; del freqüentatiu *palmotejar* molt pocs han abusat fent-li assumir el valor no freqüentatiu del cast. *palmotejar*, i tornant-lo així un castellanisme inadmissible (res d'això en Belv. ni CROs); *palmeig*.

Palmell: de la mà [fi S. XIV, Farmacologia de Klagenfurt]; «aquell balaix --- bo seria --- que lo philosoph lo ves ---; lo Rey li mostrà lo balaix, e com aquell lo véu ab los forats, mès-lo-s en lo *palmell* de la mà, e acostà-l-se prop de la orella; tanquà los ulls e stigué axí per bon spay, après dix ---: —En aquesta pedra ha cors viu. --- E romperen-lo per mig, e trobaren-hi un cuc», JoMartorell (Ag., § 97; I, 354.18). Fins avui, usual pertot, començant pel cat. central: «se posa lo paper de fumar al llavi, y, ab los *palmells* de les mans, esmicola la picadura ---», EmVilanova (*A casa l'alcalde*, *Lo Renaixement*, 1878, 54); i estenen-se fins al val. *palmell* «palma de la mano, la parte interior y cóncava de ella, desde la muñeca hasta los dedos», CROs (1764, 175); i des de les Illes (eiv., PzCabr.) fins al cap d'allà dels Pirineus (Cardós i V. Ferrera *palmél*, si bé a Tor *plymél*, amb infl. de *pom* i *ploma*). Secundàriament 'post de sostenir el pa': en sis docs. ross. de 1307-1421 se citen diverses menes de *palmell de just*, *de no-guer*, i en particular: «un *palmellum* de fè<n>yer pa», 1379, «una post o *palmel* de portar pa», 1420 (*InvLC*). Cf. *palmar* (supra); i d'altra banda, V. *pàmula*.

Palmella 'mena de roba' (S. XIV, *AlcM*; RLR xxxi, 73; Inv. Vic, Ss. XIV-XV, *DAG.*). *Palmellada* 'cop amb el palmell de la mà' [*DAG.*; JRuyra]; *palmellat*; *palmellejar*.

Palmerys [1252, 1331, *DAG.*, *AlcM*].

Palmer 'palmera' (Llull; i en la trad. de Josephus, a. 1482, *DAG.*); «vent que --- trobà un galió --- vingué a perdre-se prop de la Illa Plana --- après enderroquà moltes cases, y lo *palmer* de Moss. Pere», Cròn. Eiv.